

поширеності виділяються спеціально наукові та галузеві наукові методи [5, с. 150].

Таким чином, дослідження свободи як цінності адміністративно-судочинних правовідносин має відбуватися за допомогою застосування цілого комплексу методів, як загальнотеоретичного характеру, так і спеціальнонаукового характеру.

Література:

1. Великий енциклопедичний юридичний словник / [за ред. Ю. С. Шемшученка]. К. : ТОВ «Вид-во «Юридична думка»», 2007. 992 с.

2. Осядла М.В. Свобода як цінність права (теоретико-правовий аспект): дис. ... к.ю.н. 12.00.01. К., 2016. 202 с.

3. Костицький М.В. Нормативізм як методологія юриспруденції. Філософські та методологічні проблеми права. 2016. № 1 (11). С. 18-29.

4. Скакун О. Ф. Теорія держави і права : [підручник] / О. Ф. Скакун ; [пер. з рос.]. Харків : Консум, 2008. 656 с.

5. Таманага Браян. Верховенство права: історія, політика, теорія ; [пер. з англ. А. Іщенка]. К. : Видавничий Дім «Києво-Могилянська академія», 2007. 208 с.

DOI <https://doi.org/10.30525/978-9934-26-432-0-53>

REAL AND FUTURISTIC FORECASTS IN THE SCIENCE OF ADMINISTRATIVE LAW

РЕАЛЬНІ ТА ФУТУРИСТИЧНІ ПРОГНОЗИ В НАУЦІ АДМІНІСТРАТИВНОГО ПРАВА

Solomakha A. H.

PhD in law, lawyer

Соломаха А. Г.

кандидат юридичних наук, адвокат

Результати прогнозування можуть бути максимально приближеними до реальності, особливо коли вони ґрунтуються

на соціально-економічних засадах розвитку суспільства, та футуристичними, коли передбачення віддалені від реальності, бо стосуються питань, які з великим сумнівом імовірності можуть настати у далекому майбутньому. Наприклад, свого часу були висловлені прогнози щодо впровадження в адміністративне законодавство інформаційно-телекомунікаційних технологій. Це яскравий приклад реалістичних прогнозів розвитку адміністративного законодавства, адже відповідні зміни в адміністративно-правовому регулюванні були обумовлені соціально-економічними факторами, які фахівці, по-перше, здатні виявити та, по-друге, врахувати під час прогнозування. Як результат, сьогодні в Україні у нормативно-правових актах передбачається можливість:

- отримання публічної інформації «на офіційних веб-сайтах в мережі Інтернет, а також на єдиному державному веб-порталі відкритих даних» [1, ст. 5];
- отримання адміністративної послуги в електронній формі [2, ст. 9];
- функціонування у адміністративних судах Єдиної судової інформаційно-комунікаційної системи [3, ст. 18];
- звернення особи до адміністративного органу в межах процедурного провадження із заявою в електронній формі [4, ст. 39] тощо.

Втім особливість реалістичних прогнозів в тому, що вони, хоча і гуртуються на об'єктивно існуючих факторах в соціально-економічній сфері, намагаються уникнути, по-перше, категоричних суджень, по-друге, однозначних прогнозів. Тобто адміністративісти однозначно передбачали і сьогодні передбачають впровадження інформаційно-телекомунікаційних технологій у діяльність суб'єктів публічного адміністрування, адміністративних судів та у сферу взаємовідносин приватних осіб із адміністративними органами [5, с. 175-179; 6, с. 120-124; 7, с. 143-146], втім деталі такого впровадження обговорюються вже на стадії правотворчої діяльності, яка враховує, з одного боку, матеріально-технічну та кадрову готовність з боку публічної влади, а з іншого – готовність суспільства до відповідних перетворень.

Існують також футуристичні прогнози, які переймаються питаннями далекого майбутнього людства, екології, планети Земля і ін. Тобто центром таких прогнозів є глобальні проблеми, що загострилися в сучасному суспільстві, наприклад:

а) прогнози екологічної катастрофи на планеті Земля у невизначеному майбутньому виникли на фоні загального потепління, засмічення океанів, забруднення повітря і ін. В основу таких прогнозів покладено стремління зберегти екологію світу та навколишнього середовища для нормального існування людства. Наявність таких прогнозів у світі суттєво може впливати на тенденції розвитку національних законодавств та безпосередньо на розвиток адміністративного права України. Наприклад, в 2003 році Верховна Рада України прийняла Закон «Про альтернативні джерела енергії» [8], яким передбачала адміністративно-правові механізми розвитку та підтримки «зеленої» енергетики в нашій країні;

б) прогнози переродження людства у невизначеному майбутньому на фоні експериментів щодо клонування живих істот, появи людей пів-кіборгів, переосмислення людини як біологічної та соціальної істоти (мова йде про гендерну різноманітність) тощо. В основу таких прогнозів покладено стремління суспільства відповісти на довічне філософське питання (проблему) «Хто така людина і які критерії відрізняють людину від інших мислячих істот?». Наявність таких прогнозів у світі теж суттєво впливає на тенденції розвитку національного законодавства вже сьогодні. Наприклад, ст. 51 Закону України «Основи законодавства України про охорону здоров'я» [9, ст. 51] передбачає можливість зміни (корекції) статевої належності. В цілому ж у світі вже проводяться експерименти із живленням мозкових імплантатів [10], що світить про наявність у деяких країнах світу відповідних правових механізмів, які передбачають підстави для проведення таких експериментів;

в) прогнози третьої світової війни у невизначеному майбутньому на фоні агресії росії проти України, загострення ситуації на Близькому Сході (у Секторі Гази) та Далекому Сході (агресивна поведінка Північної Кореї, напружена ситуація між Китаєм та Тайванем). Якщо інші країни світу лише розмірковують про те буде чи не буде третя світова війна, то

Україна вже сьогодні є стороною одного із збройних конфліктів, що неминуче впливає на розвиток адміністративного законодавства. Наприклад, зміни до Закону «Про мобілізаційну підготовку та мобілізацію» [11], які внесені у квітні 2024 року, були обумовлені реальною ситуацією, що склалась на фронті та у ЗСУ. Втім можна згадати тенденції розвитку адміністративного законодавства у сфері оборони та національної безпеки України до 24 лютого 2022 року. До цієї дати в українському суспільстві прогнози щодо неминучого воєнного конфлікту з росією у невизначеному майбутньому, щоправда вони не мали наукового підґрунтя, а носили політико-соціологічний характер. Наявність таких прогнозів суттєво вплинула на розвиток адміністративного законодавства у сфері оборони та національної безпеки у період з 2014 по 2021 роки. Наприклад, 21 червня 2018 року був прийнятий новий Закон України «Про Національну безпеку України» [12], а 16 липня 2021 року – Закон України «Про основи національного спротиву» [13].

Отже футуристичні прогнози, які на відміну від реальних прогнозів, не можуть однозначно стверджувати про неминуче настання якоїсь події, все рівно мають суттєвий вплив на розвиток адміністративного права.

Таким чином можна констатувати, що прогнозування майбутнього стало досить ефективним способом сигналізації про сьогоднішні проблеми адміністративно-правового регулювання та практики його реалізації, а разом із тим про проблеми науки адміністративного права, про несприятливі тенденції її розвитку.

Література:

1. Про доступ до публічної інформації: Закон України від 13.01.2011 р. *Відомості Верховної Ради України*. 2011. № 32. Ст. 314.
2. Про адміністративні послуги: Закон України від 06.09.2012 р. *Відомості Верховної Ради*. 2013. № 32. Ст. 409.
3. Кодекс адміністративного судочинства України. *Відомості Верховної Ради України*. 2005. № 35-36, № 37. Ст. 446.

4. Про адміністративну процедуру: Закон України від 17.02.2022 р. *Відомості Верховної Ради України*. 2023. № 15. Ст. 50.

5. Лук'янова Г.Ю., Венглінська А.С. Особливості впровадження електронного урядування в органах виконавчої влади України. *Електронне наукове видання «Аналітично-порівняльне правознавство»*. 2022. URL: <https://app-journal.in.ua/wp-content/uploads/2022/03/32.pdf>

6. Обрусна С. Ю., Пасинчук К. М. Електронний суд як адміністративно-правова категорія. *Південноукраїнський правничий часопис*. 2020. № 3. С. 120-124.

7. Тищенко І.О., Богащенко А.І. Сучасний стан та перспективи розвитку надання електронних адміністративних послуг в Україні. Матеріали XVIII Всеукраїнської науково-практичної конференції (ДДУВС, 28.02.2020). С. 143-146. URL: <https://er.dduvs.in.ua/bitstream/123456789/4326/1/38.pdf>

8. Про альтернативні джерела енергії: Закон України від 20.02.2003 р. *Відомості Верховної Ради України*. 2003. № 24. Ст. 155.

9. Основи законодавства України про охорону здоров'я: Закон України від 19.11.1992 р. *Відомості Верховної Ради України*. 1993. № 4. Ст. 19.

10. Багатюк І. Дослідження дає надію: мозкові імпланти допомогли відновитися 5 людям після травми. *Українська правда*. 9 грудня 2023. URL: <https://life.pravda.com.ua/society/2023/12/09/258211/>

11. Про мобілізаційну підготовку та мобілізацію: Закон України від 21.10.1993 р. *Відомості Верховної Ради України*. 1993. № 44. Ст. 416.

12. Про Національну безпеку України: Закон України від 21.06.2018 р. *Відомості Верховної Ради*. 2018. № 31. Ст. 241.

13. Про основи національного спротиву: Закон України від 16.07.2021 р. *Відомості Верховної Ради*. 2021. № 41. Ст. 339.